

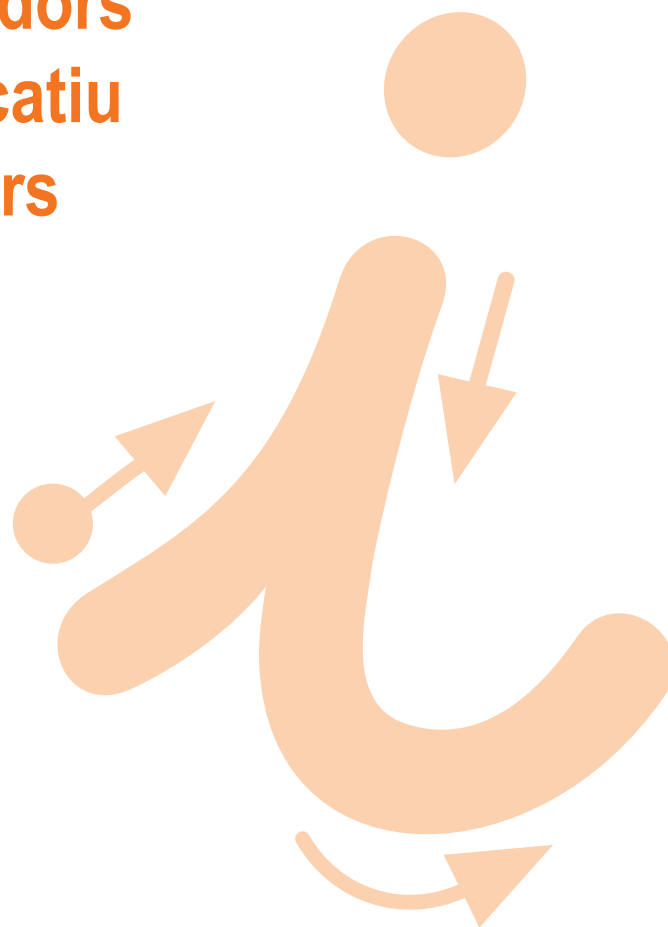

INFORME DE RECERCA

Núm. 13 - 2015

Resum

Anàlisi d'indicadors per a l'èxit educatiu a les Illes Balears (AIEE)

iRi Grup de recerca
Educació i Ciutadania (EiC)
Institut de Recerca i
Innovació Educativa

Anàlisi
d'Indicadors
per a l'Èxit
Educatiu

Les bases del projecte

El projecte d'investigació que presentam es proposa ser una resposta possible a la manca de recerques promogudes per l'Administració que vagin més enllà de la publicació de dades estadístiques o indicadors aïllats. Els documents de què disposam es limiten a dades, que no s'acompanyen de cap anàlisi, ni valoració ni, per consegüent, de propostes de millora que orientin els responsables de la gestió de l'administració educativa sobre la planificació de mesures i programes d'intervenció.

Fitxa tècnica

Autors¹

Miquel F. Oliver Trobat (coordinador), Bartomeu Rotger Amengual, Bartomeu Llinàs Ferrà, Gaspar Nicolau Crespí, Bartomeu Cañellas Roca, Miquel Sbert Garau, Antoni Morante Milla, Pere Alzina Seguí, Amador Calafat Albertí, Antoni Bauzà Sampol i Francisca Salvà Mut.

Objectius

Fer una anàlisi del sistema d'indicadors educatius de les Illes Balears, a partir d'una definició concreta d'èxit escolar com a element bàsic per a la presa de decisions i per al disseny de polítiques encaminades a millorar el sistema educatiu, en el marc de l'estratègia Europa 2020.

Metodologia

Per a la realització de la proposta d'indicadors hem seguit el recorregut següent:

- Anàlisi comparada de diferents catàlegs d'indicadors estatals i internacionals –INEE, Consell Superior d'Avaluació de Catalunya, OCDE i Objectius europeus 2020–
- Selecció dels indicadors específics
- Revisió dels indicadors seleccionats en els supòsits del concepte d'èxit

educatiu adoptat, per a la qual cosa s'han comparat amb la classificació proposada per Martínez i Albaigés (2011)

Temporització

1a fase (abril de 2014 - maig de 2015): anàlisi documental, estat de la qüestió i disseny de la proposta de catàleg d'indicadors.

2a fase (maig de 2015 - març de 2016): redacció i publicació del primer informe d'indicadors, juntament amb un informe monogràfic referit a una etapa educativa o a determinats indicadors transversals d'actualitat i rellevància.

Transferència

El coneixement de la realitat educativa a partir de l'anàlisi dels indicadors pot esdevenir una base per a futures recerques en educació. Aquestes investigacions permetran disposar d'evidències que orientin la presa de decisions i, també, arbitrar propostes d'actuació i de millora del sistema educatiu d'acord amb les anàlisis realitzades.

¹ És un projecte coordinat pel Grup de Recerca Educació i Ciutadania (EiC), amb la participació del Grup d'Infància, Tecnologia, Educació i Diversitat (GITED), el Grup d'Estudis d'Història de l'Educació, el Grup de Recerca i Innovació en Educació Menorca (GRIEM), el Grup de Recerca d'Autonomia de Centres Educatius (GRACE) i diversos investigadors individuals associats de l'IRIE.

Entenem que l'èxit educatiu és un motor d'igualtat, cohesió i mobilitat socials i esdevé una variable estratègica per assolir un escenari futur de major benestar i justícia social.

La crisi que actualment pateix la nostra societat i la gestió política que se n'ha derivat ha posat en qüestió estructures bàsiques del nostre model de benestar social i de progrés econòmic, alhora que ha incrementat notablement la vulnerabilitat social i educativa de la ciutadania. Conseqüentment, per contextualitzar aquesta proposta, estudiem la interrelació entre l'educació i el model socioeconòmic, i analitzam la repercussió que la globalització, les tecnologies de la comunicació i una estructura econòmica molt basada en el turisme han tingut i continuen tenint sobre l'educació a Balears.

D'altra banda, un conjunt d'estudis i estadístiques d'àmbit mundial, europeu, estatal i autonòmic ha aportat un extens conjunt de dades i d'indicadors sobre el sistema educatiu de les Illes Balears que no resulten gens favorables: el baix nivell d'estudis de la població adulta, un dels majors índexs d'abandonament educatiu primerenc d'Europa o les altes taxes de fracàs en els estudis, tant obligatoris com postobligatoris i superiors, entre d'altres.

Aquestes evidències ens han fet considerar la necessitat de reinterpretar el sistema d'indicadors en clau d'èxit. Això només serà possible quan s'acompanyi de processos d'anàlisi i de reflexió compartits entre tots els integrats de la comunitat educativa que generin propostes d'actuació i de millora del sistema educatiu i que, alhora, serveixin d'orientació

per a la presa de decisions polítiques.

La revisió de les aportacions principals, tant teòriques com pràctiques, així com d'iniciatives similars en el si d'organismes autonòmics, nacionals i internacionals ha estat prèvia a la confecció d'un catàleg propi d'indicadors, i ha suposat una font de valor inestimable per al nostre treball.

El marc de referència funcional per a l'elaboració del sistema d'indicadors ha estat l'esquema: context – recursos – escolarització – processos educatius – resultats educatius. Es tracta d'un procés similar al d'altres projectes, com el de l'OCDE o els sistemes d'indicadors de la major part dels països europeus.

El projecte és una opció d'anàlisi de la realitat educativa en termes de factors d'èxit educatiu, que entenem com una prioritat social de primer ordre. El punt de partida, per tant, implica delimitar el concepte d'èxit i establir unes dimensions que permetin quantificar-lo i estudiar-ne l'evolució. Per això, hem adoptat la proposta que apareix en l'anuari de la Fundació Jaume Bofill, dirigida per Martínez i Albaigés² (2011), en el qual l'èxit educatiu s'interpreta en clau de:

1. Rendiment acadèmic
2. Equitat educativa
3. Adhesió educativa
4. Transició educativa
5. Impacte i retorn educatiu

A més d'indicadors quantitius, en el catàleg se n'han incorporat de qualitatius i d'altres de caire social, que han de permetre l'anàlisi i la formulació de propostes.

2. Martínez, M i Albaigés (dirs.) (2012). L'Estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2011. (p. 23 a 116). Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

El catàleg d'Indicadors AIEE

CONTEXT DE L'EDUCACIÓ

- C1.** Estructura de la població
- C2.** Percentatge del PIB destinat a educació
- C3.** Educació i mercat laboral (taxa d'activitat i d'atur segons el nivell educatiu superat - diferències d'ingressos laborals segons el nivell d'estudis - nivell de competències de la població adulta...)
- C4.** Indicadors culturals de la població (ocupacions i empreses vinculades a la cultura - finançament i despesa pública en cultura - despesa de consum cultural de les llars - ensenyament de l'àmbit cultural - hàbits i pràctiques culturals de la població)
- C5.** Taxa de pobresa i exclusió social

ESCOLARITZACIÓ

- E1.** Població escolaritzada
 - Escolarització i població escolaritzable de 0 a 29 anys
 - Escolarització segons la titularitat
 - Esperança de vida en educació des dels cinc anys
 - Taxes d'escolarització en nivells no obligatoris
 - Alumnat estranger escolaritzat
- E2.** Participació dels adults en la formació permanent

RECURSOS

- REC1.** Despesa en educació (en relació amb el PIB - finançament públic o privat de l'ensenyament - despesa pública en ensenyament en relació amb el total de la despesa pública- retribucions anuals del personal docent-despesa per alumne...)
- REC2.** Beques i ajudes a l'estudi
- REC3.** Centres escolars - nombre de centres per titularitat
- REC4.** Oferta educativa
- REC5.** Recursos humans (nombre d'alumnes per grup - nombre d'alumnes per professor)
- REC.6.** Inversió en TIC
- REC4.** Oferta educativa
- REC5.** Recursos humans (nombre d'alumnes per grup - nombre d'alumnes per professor)
- REC.6.** Inversió en TIC

RESULTATS

- R1.** Alumnat que es titula en cada etapa
 - Resultats en l'avaluació interna de l'alumnat d'educació primària i d'educació secundària (percentatge d'alumnes que superen totes les àrees, promoció de l'alumnat de cada etapa, taxa de repetició, taxa d'idoneïtat...)
 - Taxes de graduació
- R2.** Resultats educatius en proves externes
 - Resultats en avaluacions externes en educació primària i en l'ESO
 - Resultats en avaluacions de final d'etapa
 - Resultats en proves d'accés a la Universitat
- R3.** Nivell de formació de la població adulta (abandonament prematur dels estudis - competències de la població adulta)
 - Resultats en l'avaluació interna de l'alumnat d'educació primària i d'educació secundària (percentatge d'alumnes que superen totes les àrees, promoció de l'alumnat de cada etapa, taxa de repetició, taxa d'idoneïtat ...)
 - Taxes de graduació

PROCESSOS EDUCATIUS

- P1.** Organització del centre (lideratge pedagògic, funcionament dels òrgans de gestió i coordinació, coordinació d'equips...) i característiques dels centres (gran-dària, nombre d'alumnes per grup, nombre d'alumnes amb NESE, nombre d'alumnes nous, estabilitat del professorat, antiguitat del professorat en el centre ...)
- P2.** Clima escolar i clima d'aula (satisfacció amb la relació amb els professors, amb l'educació que reben al centre, compliment de normes, conflictes - clima d'aula)
- P3.** Estratègies didàctiques i metodològiques prioritàries
- P4.** Ús de materials didàctics (ús de llibres, ordinadors, vídeos, revistes)
- P5.** Procediments i instruments d'avaluació
- P6.** Temps d'aprenentatge (nombre hores de classe, temps de deures a casa)
- P7.** Relació amb les famílies (satisfacció de les famílies amb el centre, nombre de reunions col·lectives amb les famílies...)

Informe complet disponible a:

<http://irie.uib.cat/files/reports/informe-13.pdf>

